

Concert coral

Ediția din acest an a Festivalului „Primăvara culturală bucureșteană”, închinată anului jubiliar al sărbătoririi celor trei decenii de la Eliberare și Congresului al XI-lea al P.C.R. a avut loc sub simbolul generic : „Mândră zi a libertății, August 23”.

În acest cadru, Sala Mică a Palatului a găzduit un reușit concert la care și-au dat concursul *Corul Uzinelor „23 August”* dirijat de Vasile Dogaru, *Corul feminin de cameră al Ministerului Transporturilor* condus de Zaharia Popescu și recent înființatul *Cor bărbătesc „București”*, al Casei de Cultură a sectorului 4, pregătit și dirijat de Ion Vanica.

Toate cele 3 formații au atins un bun nivel de interpretare, manifestând o deosebită grijă pentru alcătuirea programului în care au fost incluse cu precădere vibrante lucrări cu un pregnant caracter patriotic (*Altarul Mănăstirii Putna* de Ciprian Porumbescu, *Pui de lei* de I. Brătianu, *Partid, pavăza mea* de I. D. Chirescu, *Imnul Uzinelor „23 August”* de M. Neagu, *Cântare Patriei* de Sergiu Paiu, *Patria* de M. Iancu), izbutite prelucrări de folclor (*Nu m-ar arde dorul*, *Cucuruz cu frunza-n sus* de G. Dima, *Doină și joc* de Paul Constantinescu, *Sirba pe loc* de Gh. Danga, *Foaie verde de mohor* de D. D. Botez, *Curge ri-u-n âlbioară*, *Aurul de pe cimpie* de Ion Vanica) sau lirice (*Seara pe deal* de Vasile Popovici, *Suris de aur* de Ion Nicorescu) precum și o serie de lucrări din patrimoniul universal al genului. Am ascultat de asemenea, două reușite prime audiții : *București, floarea gliei românești* de Laurențiu Profeta și *Leagăn de eroi* de Zaharia Popescu.

Soliștii : Paraschiva Kintilide, Micea Nemens, Athanasie Păvăluță, Ilie Bulgaru și Marcel Trandafirrescu au etalat voci de calitate și certe însușiri artistice interpretative, iar pianiștii acompaniatori Doru Dogaru, Costel Radu și Marin Voicu au dovedit muzicalitate și competență.

C. R.

Cvartetul Alban Berg

Concertele date în două duminici consecutive la Radioteleviziune de Cvartetul de coarde *Alban Berg*, din Viena, ne-au pus în fața unei formații de înaltă calificare profesională și de superioară ținută artistică : Günter Pichler (vioara I), Klaus Maetzel (vioara

a II a), Hatto Beyerle (violă) și Valentin Erben (violoncel). Fiecare, profesor, de altfel la Academia de muzică din Viena.

În program, muzică de compozitori vienezi. Am urmărit *Cvartetul nr. 2 în re minor op. 76* de Haydn.

Din capul locului s-a făcut remarcat atacul fin, simultan și unitar al interpreților care funcționau ca un singur instrument. În *Andante* vioara I a cântat cu multă dulceață iar violoncelul cu o rară căldură. *Menuetul* a fost redat cu vigoare neobișnuită, departe de acea grație mai mult sau mai puțin salonardă, în care cad deseori unele formații. A avut ceva, mai de grabă dintr-un dans țărănesc, în stil de ländler. Multă exuberanță, apoi, în final.

Am urmărit cu mult interes *Cvartetul op. 3* de Alban Berg, cu melodica sa imprevizibilă, cu originala-i alcătuire (doar două mișcări) și a cărei densitate polifonică ne-a dat totuși puțința să apreciem virtuozitatea fiecărui interpret în parte. Îndeosebi violoncelistul Valentin Erben (despre care sîntem obligați să arătăm că în doi ani consecutivi a obținut marele Premiu pentru muzică de cameră al Conservatorului din Paris) a realizat, cîntînd uneori *sul ponticello*, sunete de o frumusețe de-a dreptul captivantă. Cîntată cu mult lirism, și căldură a expresiei, lucrarea a apropiat și mai mult auditorul de muzica valorosului compozitor venez.

În pofida tributului dat de Brahms îndeosebi lui Haydn, a unei originalități în genere mai puțin afirmate, *Cvartetul în Si bemol major* (al 3-lea) *op. 67* a sunat plăcut, începînd cu acea adevărată fanfară veselă de debut *Vivace*, după care vioara I-a a apărut cu un ton excepțional de frumos, de cantabil, în *Andante*. Am reținut atît prima mișcare cit și cea de a treia (*agitato*) un *scherzo* în minor, cîntat cu o sonoritate egală, extrem de plăcută, ca și suita de variații din *Poco allegretto final* — care ne-au dat o dată mai mult măsura virtuozității muzicienilor : tonuri clare, trăsături unitare, totul bine precizat, nimic aproximativ și, ca o concluzie, acea fuziune atît de omogenă a sonorităților cu care nu ne întîlnim prea des.

Artiști în accepțiunea superioară a cuvîntului, cei patru oaspeți vienezi și-au cucerit cele mai bune aprecieri, grație măiestriei și muzicalității lor.

Recitaluri

Doi interpreți de o remarcabilă ținută artistică — basul cantabil Ionel Pantea, laureat a nu mai puțin de opt concursuri internaționale, și pianistul de înaltă clasă, Ferdinand Weiss și-au conjugat sensibilitatea, pătrunderea lor emoțională, oferind sub auspiciile Filarmonicii „George Enescu” o seară de lied-uri și balade de Schubert.

Majoritatea au fost compuse pe versuri de Goethe, începînd cu *Măceșul*, una dintre cele mai izbutite melodii ale lui Schubert în genul facil și grațios, redată cu multă vivacitate și spirit.

Prin contrast, în *Tînguirea păstorului* a fost exprimat în chip foarte nuanțat sentimentul de însingurare al păstorului. Este de relevat că dispunînd de o mare intensitate a vocii, Pantea a găsit și cele mai fine nuanțe de *piano* potrivite textului, alături aflîndu-se, totdeauna la același diapazon al discreției, pia-

nistul Weiss. O notă de pace adîncă a fost adusă de ambii interpreți în *Liniștea mării*, pentru ca după aceea *Pescarul* să fie redat cu o mare însuflețire.

Calda simțire schubertiană avea să ne fie înfățișată în *Cintecul de noapte al drumețului*. Am urmărit apoi *Poștalionul Kronos*, una dintre baladele cele mai stranii ale lui Goethe, și pe care Schubert a tălmăcit-o cu înfrigurare, redînd ca într-un vârtej, parcă, scurgerea necurmată a timpului și o dată cu el a vieții ca și izbînda finală pe care o aduce lupta. Această baladă a fost redată cu valori ritmice excelent marcate, finalul fiind exprimat în *fortissimo*, ca un triumf.

Desigur, spațiul nu ne îngăduie să comentăm întreg recitalul dar nu putem să nu menționăm *Craiul ielelor* unde ambii interpreți s-au întrecut în a reda cu cît mai mult realism, noaptea tragică pe care au zugrăvit-o cu egală forță dramatică Schubert ca și Goethe.

A fost o seară de valoroasă colaborare artistică a celor doi frunțași, fiind de relevat dicțiunea clară, vocea *forte*, expresivă a lui Ionel Pantea și subtila și totodată profunda pianistică a lui Ferdinand Weiss.

J. V. P.

★

Pentru cei care nu l-au cunoscut pînă acum pe violonistul Eduard Popa, recentul său debut poate constitui — din multe puncte de vedere — o demonstrație spectaculoasă, o demonstrație de cultură violonistică atît în sensul larg cît și în cel restrîns al termenului, o etalare a unei eficiente stăpîniri a tehnicii instrumentale în raport cu opusul interpretat.

Indiscutabil, Eduard Popa este o natură muzicală reflexivă pentru care fiecare acțiune interpretativă este logic problematizată și rezolvată ca atare. Poate mai mult decît *Sonata a VI-a în Sol major pentru vioară și pian* de Bach, interpretarea celei de a *II-a Sonate în la minor pentru vioară solo* i-a permis interpretului o largă desfășurare de mijloace violonistice de la fermitatea acțiunii muzicale, la elocvența frazării conturată clar, poate prea demonstrativ, de la gîndirea muzicală operativă în cadrul formei — *Fugă*, în *Allegro-ul final*, de exemplu, — și pînă la maleabilitatea logică orientată a tonului. Acest din urmă aspect al interpretării a apărut cu pregnanță în realizarea celebrului opus enescian, suita *Impresii din copilărie* a fost o abordare curajoasă și responsabilă, o restituire inteligentă și sensibilă a acestui valoros text mult prea rar prezent în viața noastră de concert. Eduard Popa a realizat o relatare în primul rînd firească, o depănare în adevăr rapsodică a momentelor muzicale cu atît mai dificil de împlinit interpretativ cu cît complexul de mijloace violonistice, solicitate în desenarea acestor miniaturi, este impresionant.

Trebuie — în egală măsură — apreciat gestul colegial al unor distinși muzicieni, pianista Alexandrina Zorleanu și clarinetistul Aurelian-Octav Popa, care au oferit tînărului lor coleg un excelent cadru pentru afirmarea acestui strălucit debut.

Cu colaborarea lor — în partea a doua a concertului — au fost audiate o trio-sonată de Friedemar, Bach și suita din muzica la *Povestea soldatului* de Igor Stravinski realizată de cei trei interpreți în sen-

timentul unei depline și fructuoase colaborări.

Referindu-mă la acest debut de excepție, trebuie apreciat că este dificil de spus dacă Eduard Popa își sprijină actul interpretativ mai mult pe o abordare sensibil afectivă sau pe una logic rațională. În orice caz, realizarea sa reține un prețios aspect de obiectivitate, un caracter indiscutabil ce se impune respectului.

Dumitru AVACHIAN

Festival Gershwin

Festivalul Gershwin organizat de Biblioteca Americă din București a avut drept punct de pornire și totodată drept punct culminant un original concert susținut de doi pianiști din S.U.A. — Alan Mandel și Edward Mattos —, constituiți în anii din urmă ca un cuplu specializat în prezentarea unor programe întregi la două pianе, din creația compatriotului lor. Originalitatea concertului constă în faptul că cei doi artiști comentează pe rînd viața și opera compozitorului într-o manieră documentată, dar totodată și accesibilă, ilustrînd prezentarea fiecărei lucrări cu exemplificări sugestive, care merg de la fragmente sau suite pînă la execuția integrală. În unele cazuri sînt folosite versiunile originale, scrise de Gershwin însuși, pentru două pianе (ca la *Rhapsody in Blue* sau *Concertul în Fa*), alteleori se recurge la transcrieri speciale, realizate de către cei doi pianiști (ca la suita din opera *Porgy and Bess*).

În ansamblul ei, expunerea a avut meritul de a evoca în mod deosebit de sugestiv personalitatea aceleia despre care dirijorul american Walter Damrosch spunea cîndva că, „înveșmîntînd-o pe independenta și moderna „Lady Jazz“ în haina clasică a Concertului, a procedat ca prințul din poveste, care a luat-o pe Cenușăreasa de mină și a proclamat-o prințesă, spre uimirea lumii și furia surorilor ei invidioase”.

Reușita acestei evocări nu s-a datorat însă numai expunerii foarte plastice a celor doi vorbitori, ci înainte de orice stilului de mare autenticitate și culoare de epocă al interpretării pianistice. Faptul este cu atît mai elocvent, cu cît cei doi pianiști au o formație clasică și se prezintă ca două personalități artistice distincte: Alan Mandel, absolvent al prestigioasei școli de muzică „Juilliard“, deținător al unor diplome de onoare de la „Mozarteum“ din Salzburg și Conservatorio Monteverdi din Bolzano, discipol al lui Hans Werner Henze la compoziție, profesor la catedra de muzică a Universității din Washington, manifestă un temperament vulcanic, o tehnică pianistică transcendentă și o afinitate specială pentru interpretarea formei de esență semi-folclorică a „ragtime“-ului — specifică epocii de origine a jazzului și mult folosită de Gershwin — într-o manieră percutantă, amintind de sonoritatea pianelor automate de pe vremuri; Edward Mattos, pianist mai matur, elev al lui Darius Milhaud și Ernst Bloch la compoziție și al celebrului Arthur Schnabel la pian, fost profesor de muzică la colegiul „Oberlin“ din Ohio și la New-York, vădește o manieră de interpretare mai „așezată“, dar permanent supusă auto-controlului unei muzicalități fără cusur, deplin echilibrate. Cei doi pianiști par a se completa astfel reciproc, alcătuiind laolaltă un cuplu